OBSERVAȚII ASUPRA „CELOR PATRU“ DIN FINALA „CAMPIONATULUI EUROPEI“

Cînd largile efecte de ordin emoțional se sting, cînd vuietul tribunelor se potolește, cînd bucuria învingătorilor reintră sub ordinele rațiunii, ca și decepția învinșilor, atunci intrăm în perioada obiectiv utilă a unei competiții, ajungem la momentul reflecțiilor privind jocul în sine, dezbrăcat de „culoarea momentului“. Pentru neutri, aceste observații își pot face apariția mai curînd, pentru că această parte a asistenților direcți nu are nevoie de perioada de obiectivizare de care pomeneam la începutul rîndurilor noastre. Cu atît mai repede este bine, credem, să prezentăm părerile noastre privind caracteristicile jocului celor patru finaliste, cu cît tehnicienii noștri pot — eventual — găsi în notările prezente unele informații folositoare activității lor.

Turneul final al „Campionatului Europei“ nu a venit cu revoluții de ordin tactic, **căci aici este domeniul unde sînt așteptate reformele și** — cu atît mai puțin — în privința domeniului tehnicii sau al pregătirii fizice. **Dar, comparindu-l în mod obligatoriu cu precedenta mare reunire a unor forțe fotbalistice de primul ordin — CM 1966 (a și fost numit, de altfel „micul campionat mondial“ 1968) — ajungem la cîteva constatări interesante, cu siguranță anunțătoare ale unor schimbări în curs de producere în evoluția tactică a fotbalului. Le vom aminti pe cele considerate ca cele mai importante, atît din discuțiile cu o serie de confrați prezenți la turneul din Italia sau cu colegii din presa noastră aflați acolo, cît și din declarațiile antrenorilor celor patru echipe coroborate cu propriile constatări.**

CREȘTEREA PERSONALITĂȚII ȘI COMPLEXITĂȚII JUCĂTORULUI

În tot ceea ce am văzut la turneul final al „Campionatului Europei“ a fost evident că jucătorului i se rezervă un spațiu tot mai larg de **liberă inițiativă.** Faptul este, se înțelege, mai pregnant pentru atac unde toate echipele care au dispus de jucători de valoare, de vedete în sensul bun al cuvîntului, nu s-au ferit să le acorde această libertate de acțiune. Exemplele tipice le-au reprezentat în primul rînd **Giaici** (Iugoslavia), **Domenghini** (Italia), **Bișevet** (Uniunea Sovietică), **Hurst** (Anglia). Am citat intenționat jucători de primă linie din atac. De ce? Pentru că, cu atît mai izbitoare și mai demnă de relevat ni s-a părut „mîna liberă“ acordată de antrenori unor asemenea jucători, cu cît rolul lor în fixarea rezultatelor apărea ca decisiv. Giaici, spre exemplu, n-a acționat în nici unul dintre cele trei meciuri în care l-am văzut numai pe partea stîngă; ba pot spune că am observat că, de regulă, a rămas cu precădere pe partea indicată de postul „oficial“ deținut în echipă doar prima repriză, în a doua întîlnindu-l de predilecție pe partea opusă. Unor asemenea personalități ale echipei le-au fost atașate, de regulă, al doilea vîrf de atac, cu care au încercat — adeseori — acțiuni de cuplu. Secundul lui **Giaici** a fost **Musemici,** al lui **Domenghini, Mazzola** sau **Anastasi,** al lui **Bișevet, Banișevski,** al lui **Hurst,** vechiul partener de luptă în CM, **Hunt.**

Pe de altă parte, a fost în permanență remarcabil faptul că — la eșalonul suprem al fotbalului — **jucătorul a încetat de mult de a mai fi un simplu executant.** Tiparele încep să dispară; am înregistrat momente cînd, în funcție de dispozitivul adversarului, **așezarea inițială tradițională a unei echipe se schimba structural.** Modificarea se făcea exclusiv prin capacitatea fiecărui jucător de a se orienta asupra noii situații de pe teren și — colectiv — printr-o unitate de gîndire tactică a echipei care nu rezultă numai din lecțiile teoretice, de la tabla de antrenament ci, mai ales, din potențialul cu totul deosebit — tehnic, fizic și tactic — de care dispun jucătorii de talie cu adevărat internațională. Am văzut, atît în situațiile de atac, cît și în cele de apărare, cum fiecare moment era judecat, cum fiecare acțiune era — în general — gîndită pentru două-trei „mutări“ următoare așa că, chiar dacă — practic — ea se rata, se întrerupea, pentru un observator atent și competent din tribună, era evident ce urmărea respectiva echipă în respectiva acțiune. Deși am avut în fața ochilor echipe alcătuite din jucători aflați la terminarea unor sezoane grele și îndelungate — însumînd, în medie — 60—70 de partide (cifră în care intră absolut toate obligațiile interne și internaționale) n-am constatat nici un moment o tendință de ABANDONARE A ÎNTRECERII, DE DESCURAJARE, DE PLICTISEALĂ SAU LAȘITATE. Fiecare și-a jucat șansa cu toate forțele de care a dispus, indiferent dacă s-a numit celebrul Bobby Charlton sau tînărul debutant Wright.

Constatarea, de necombătut — după opinia noastră — că, indiferent de culoarea tactică a unei echipe sau alteia, fotbalul începe să ceară unei ECHIPE, ÎN TOTALITATEA EI, SĂ ȘTIE SĂ ATACE CU TOȚI JUCĂTORII ȘI SĂ SE APERE CU TOATĂ FORMAȚIA, pretinde de acum jucătorilor posedarea întregului arsenal de procedee și mijloace, indiferent dacă e vorba de un apărător — ca poziție inițială și frecvență în teren — fie că e vorba de un atacant, investit astfel tot de considerentele amintite. Îmi permit să fac o asemănare cu voleiul. În perioada cînd jocul cu mingea peste plasă, permitea menținerea liniilor, cînd nu exista rotația obligatorie, întîlneam acea specializare maximă care făcea din dr. Miron Georgescu un neîntrecut plonjor de linia a doua și din dr. Titi Medianu un trăgător prin excelență. De cînd voleiul și prin modificările regulamentare și prin stringenta sa evoluție spre o mărită spectaculozitate a interzis rămînerea jucătorilor pe aceleași posturi, a apărut jucătorul complet: ridicător, trăgător și excelent apărător în același timp. Acum, cînd fotbalul ne prezintă aparițiile frecvente în atac ale apărătorilor, obligația unui atacant — ca număr de pe tricou — devine sinonimă cu a apărătorului. El are misiunea să intervină nemijlocit în disputa cu adversarul direct și, de aceea, adeseori, **Domenghini** s-a aflat în luptă cu **Damianovici,** dar iugoslavul era cel care ataca, sau **Peters** cu **Istomin,** tot pentru momente în care echipa U.R.S.S. se află în ofensivă. Deposedarea corectă și promptă, degajările lungi și precise, arta marcajului, nu mai pot rămîne străine atacantului, după cum o precisă centrare, șutul pe poartă, combinațiile rapide pe spații mici nu mai sînt „interzise“ apărătorilor. Jucătorul viitorului este jucătorul complex.

AVANTAJELE, DAR ȘI MARILE PRETENȚII ALE PRESINGULUI

S-au remarcat cîteva mijloace, de ordin tehnic și tactic, comune altor sporturi, pe care fotbalul începe să și le apropie și cu destul succes. Observăsem, încă de la CM 1966, că Hurst execută adevărate pivotări de baschetbalist, la mingile aeriene, spre a pune — cu capul sau piciorul — mingi acestui admirabil **Bobby Charlton, care stăpînește cum rar se poate vedea, arta reluării rapide, precise și puternice, a balonului.** M-am convins și acum de frecvența procedeului vigurosului atacant englez. Și la primul gol marcat în întîlnirea cu U.R.S.S. și la alte situații foarte periculoase la poarta lui **Pșecinicikov, Hurst** mi-a amintit de kinograma unui **Korkija** sau **Răducanu,** prinși în momentele cînd executau pivotarea spre a pune în poziție de aruncare la coș un coechipier. Posibilitatea de a interveni a apărătorului este mult diminuată iar libertatea de acțiune a celui care primește mingea mult ușurată de noutatea, de procentul de surpriză pe care îl reprezintă procedeul.

Momentele de relaxare, de după 2—0, ale echipei Italiei, ne-au permis să putem urmări arma tactică originară din baschet — efectuarea presingului pe tot terenul. S-a aplicat pe întreaga suprafață de joc apărarea „om la om“ care — în fazele cînd „squadra azzura“ se află în apărare — i-a permis fie să intre foarte repede în posesia balonului, obligînd la greșeală echipa iugoslavă, fie să impună adversarului o manevrare lentă, laterală, paralizată a balonului. Sigur că aplicarea unui asemenea procedeu, de ridicat rafinament defensiv, presupune condiții „sine qua non“: jucători de o valoare — direct comparativă — cel puțin egală cu cei ai adversarului; un deosebit simț de orientare tactică, alături de o disciplină de echipă necondiționată. Altfel el se transformă dintr-o armă eficace într-o adevărată sinucidere, fiindcă poate oferi adversarului posibilitatea să scape cu 2—3 oameni complet liberi spre poartă la cea mai mică inexactitate a schimbărilor de oameni la marcaj sau în reușita directă a omului cu balonul față de adversarul ce-l are în grijă permanentă și singulară. În aceste momente, dinspre sfîrșitul rejucării finalei, am asistat la situații poate unice: **Facchetti** se afla pe extrema dreaptă a echipei lui, urmărindu-l pe **Hosici,** adversarul direct, în timp ce **Mazzola** se găsea în apropierea careului formației italiene, supraveghindu-l pe **Trivici,** „omul său“.

În cuprinsul acestei pagini veți întîlni scheme indicînd modul obișnuit de așezare și acționare a jucătorilor din cele patru echipe — oficial considerate ca primele din Europa în acest moment. Alăturate acestor cîteva observații, care mi s-au părut mai elocvente, ele conduc — după opinia noastră — la concluzia că fotbalul evoluează către o generalizare a mișcărilor echipei pentru MOMENTELE DE APĂRARE SAU ATAC. NE REÎNTOARCEM SPRE O FORMĂ UNIVERSALĂ DE AȘEZARE? VA SUNA FOARTE CURÎND CEASUL DISPARIȚIEI FOTBALULUI STRICTAMENTE DEFENSIV? IATĂ ÎNTREBĂRI SAU — MAI CORECT SPUS — ÎNCEPUTURI DE ÎNTREBĂRI PE CARE FINALA „CAMPIONATULUI EUROPEI“ LE-A ADUS PE PRIMUL PLAN.

— ef. i. —

ITALIA

Marcaj strict om la om. „Libero“ permanent: Salvadore. A folosit, în primele două meciuri, patru jucători în mijlocul terenului, dar partida rejucării finalei a reprezentat cea mai convenabilă și mai rentabilă așezare: cu **Mazzola** și **De Sisti** „centrocampisti“ și cu trei vîrfuri de atac solicitate să joace mult mai vizibil împreună: **Domenghini — Anastasi — Riva.**

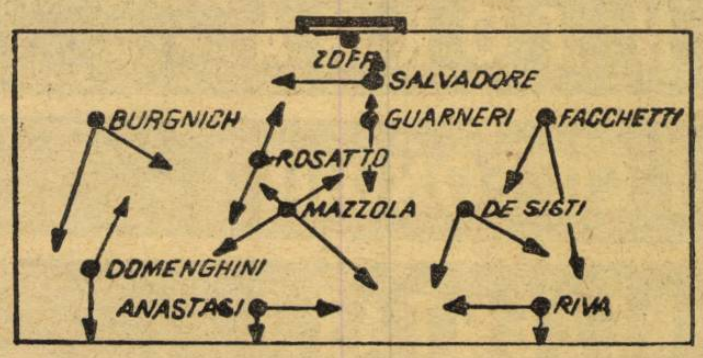

JUGOSLAVIA

A jucat cu un „libero“ temporar, aplicînd apărarea în zonă **(Holcer).** Mijlocul terenului, mult întărit prin prezența lui **Petkovici** — frecvent — alături de **Trivici** și **Acimovici,** și, uneori, **Pavlovici.** Vîrfurile clasice și permanente de atac, **Musemici** și **Giaici.**

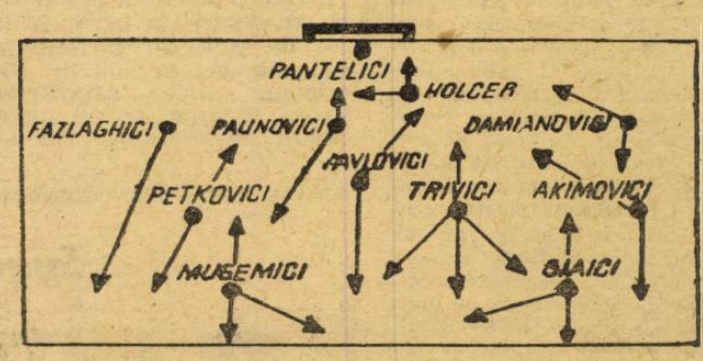

ANGLIA

Singura echipă care a aplicat o apărare marcaj în zonă combinată cu cea individuală. Cei doi fundași centrali s-au dublat reciproc, ajungînd — adeseori — prin interpunerea lui **Peters** în linia de fundași — să se găsească, cu rîndul, în poziție de „libero“.

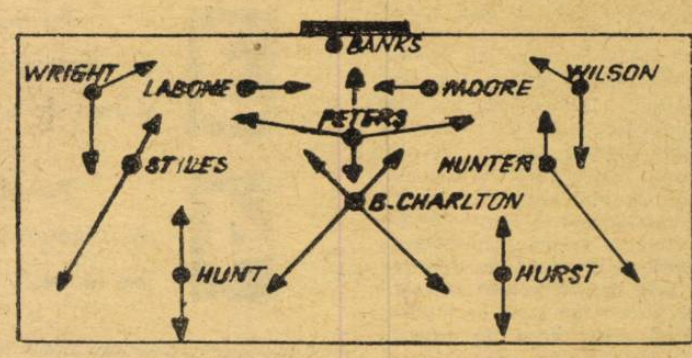

U.R.S.S.

A jucat cu așezarea cea mai constantă, rar modificată: **Șesternev** „libero“, patru fundași clasici, trei oameni la mijlocul terenului și două vîrfuri de atac. Aparițiile fundașilor în atac s-a efectuat mai rar: partida în care ei au efectuat cele mai dese lansări a fost aceea cu **Anglia.**